

Zivotem č. 19.

Výchova dítěte.

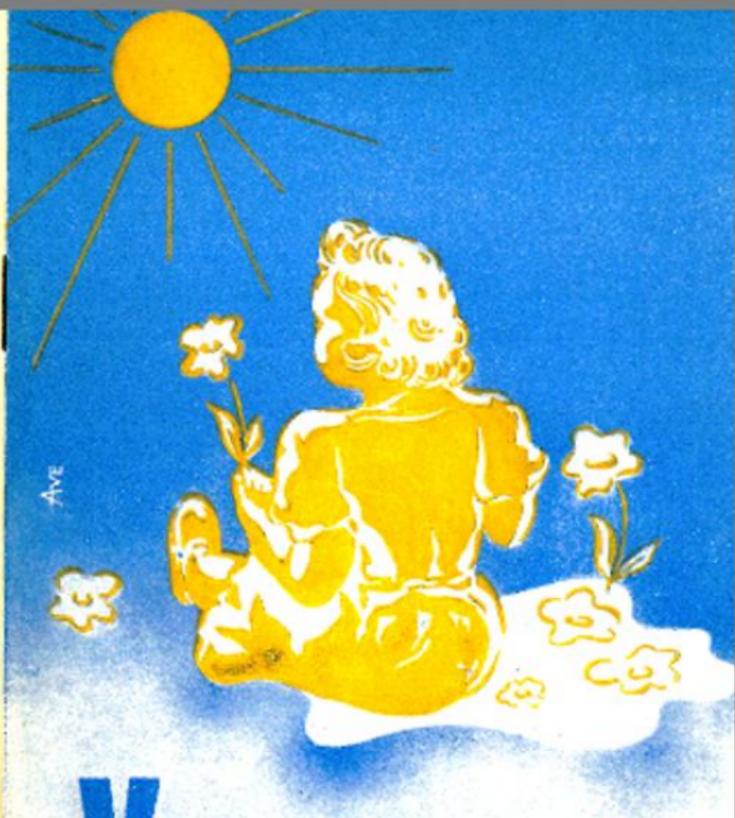
6. vydání.

Náklad: 20.000

Cena Kčs 3—

Vydal Exercitní dům ve Frýdku 1947.
Tiskem knihtiskárny Lüdemann v nář. správě, Český Těšín

VÝCHOVA

dítěte

Impresum
Pragae, die 13. Martii 1919
P. Franciscus Schikora, C. Ss. R.
Superior provincialis

NICOLAEZ
M. Venceslaus Jilovský, C. Ss. R.
Censor ex officio

Imprimatur
Ges. 16. října, die 20. April 1917
Dr. Franciscus Ondrejka
Vicarius generalis

N. 699/17

P. Rudolf Schikora C. Ss. R.

VÝCHOVA DÍTĚTE

Nejkrutější pomsta.

Dionisius, samovládce syrakuský, zmocnil se syna svého nepřítele. Dia a uvažoval, jak by se co nejkrutěji pomstil na otci. Co učinil? Nezabil ho, ani ho nenechal ve vězení bídňě zahynouti. Nikoliv, všechno mu dovoloval a ve všem mu ponechával úplnou svobodu. A mladík hověl svým vášním a náruživostem. Tyto s ním rostly, až byl úplně zkažen. Pak ho vrátil otci. Otec se všemožně namáhal, aby ho napravil, leč marně. Syn zůstal ve zlém zatvrzely a jednoho dne se rozruřil tak, že se vrhl z okna otcovského paláce a bídňě zahynul.

Svaté rodiny.

„Jaká matka, taká dcera.“ Ezech. 16, 44. Sv. Emmelia byla deerou mučedníka, který zemřel

za pronásledování Maximinova. Jejím manželem byl sv. Basilius (svátek obou 30. května). Z 10 jejich dětí byly prohlášeny čtyři za svaté: sv. Makrina, sv. Basilius, Řehoř Nysenský a sv. Petr ze Sebasty. — Sv. Monika a sv. Augustin, sv. Blanka a sv. Ludvík, sv. Brigita a sv. Kateřina Švédská a mnoho jiných svatých nám dokazuje, jak oprávněná je zásada: „Chcete-li, aby vaše děti byly hodné, hleďte, abyste se sami zdokonalovali. Ctnosti, kterých nabudete, budou pokladem nejen pro vás, nýbrž i pro vaše děti.“

Hlavní přikázání výchovy jest: Žij svatě!

Hrůzy dědičnosti.

U těchto sv. rodin jsme viděli, že dobré vlohy se dědí; ale dědí se také vlohy zlé. Lékař z novější doby zjistil, jak zhoubně působilo dědičné opilství v jediné rodině, jejíž dějiny dopodrobna prozkoumal za podpory úřadů. Ada Jukeová, narozená r. 1740, oddaná opilství a tuláctví, měla potomstvo, jež vzrostlo během let až na 834 osob a z nich dalo se o 709 úředně zjistit, jak žily: 106 bylo jich narozeno mimo manželství, 142 bylo žebráků, almužníků bylo 64, prostituci se oddalo 181 žen, pro zločiny bylo z této rodiny odsouzeno 76 osob, 7 pro vraždu. Bylo vypočítáno, že za 75 let jediná tato rodina stála stát na podporách, útratach vězeňských, odškodněních atd. 50 milionů korun. (Förster: Jak žiti, str. 38.)

Plní se tu slovo Písma sv.: „Potrestám hřichy otců až do třetího a čtvrtého pokolení.“

Dobré i špatné vlohy se dědí. Proto praví Alban Stolz: „Je to velice vážná věc, rodičové, jací jste vy, a mnoho na tom záleží, abyste v životě svém špatné mravy odstranili a dobré zavedli.“

Živý katechismus

Biskup Sailer řekl kdysi: „Nejlepším katechismem je dobrý příklad.“ A svatý Cyprian: „Skutky mají také svou řeč a jsou mnohem výmluvnější než ústa sama. Proto budou hleděti vaše děti vždy více na to, co činíte, než na to, co mluvite.“

A nemysleme, že dáváme dobrý příklad jen tehdy, když nás děti vidí. Každý náš počin buď nám prospívá nebo škodí, a nejen nám, nýbrž i jiným. Adolf Kolping, otec tovaryšů, prohlásil na sjedtu katolíků v Mohnici: „Měl jsem různé lidi vedle sebe, děsné povahy, a poznal jsem špatností dost; a víte, co mne zachovalo bezúhonným? Měl jsem matku, chudobnou sice, ale matku, jejíž pouhé jméno mě hluhoce dojímá. U ní jsem nikdy neviděl, co by mě nebylo naplňovalo úctou. Když na mne přišlo pokušení, myslil jsem na svou matku, a nikdy bych se nebyl odvážil, podívat se jí do očí, kdybych byl něco udělal, co nebylo správné. A když umřela, měl jsem před ní ještě větší úctu — zemřela jako světice.“

Návyky.

Pestalozzi vypravuje, jak zloděj pod šibenicí, na níž měl býti pověšen, řekl: „Ach, kdyby mě byl otec naučil každý večer věseti pořádné šaty na hřebík, nestál bych teď zde.“ Co chtěl tím říci? Ze z malých zlozvyků vyrůstají veliké neřesti.

Jsou to jen maličkosti, a přece, co z nich vystává! Sv. Augustin vypravuje o své matce Monice, že byla vychována starou služkou. Tato netrpěla, aby dělala kromě v určité hodiny něco jídlo a pily. Monika, když nosívala víno ze sklepa, někdy je ochutnala. Pomalu si tomu mlsání navykla. Konečně již celý pohár vína vypila. Při tom ji přistihla služka a v hněvu ji nadala opilců. Tato slova jako blesk osvítila duši Moničinu a odvrátila ji od propasti.

Když už nie nepomůže.

K staříčkemu faráři Flattichovi přivedl úředník svého syna na výchovu. „Přiznávám se, že kluk za nic nestojí. Napomíнал jsem ho, bil jsem ho, trestal jsem ho hladem a zimou, a nic to nepomohlo.“ — „Modlit jste se též za něho?“ — „Ne, na to jsem ještě nepomyslil.“ — „Hleďte, tak jste působil jen na kůži, ale ne na srdeč.“ Farář zkoušel svou metodu, a hle, z kluka ničemý stal se hodný muž.

Duchaplný francouzský spisovatel hrabě Chateaubriand byl po dlouhý čas nevěrcem, později však našel víru svého dětství, a sám vypravuje,

jakým způsobem: „Moje staříčká 72letá matka byla od francouzských revolucionářů vsazena do žaláře a tam také zemřela. Poslední dny jejího života byly naplněny bolestí nad mým poblouzením. Umírajíc prosila snažně mou sestru, aby mě přivedla zpět k víře a řekla mi, že její poslední a nejvroucnější modlitby ve vězení náležely mně. Když jsem v Americe sestřin dopis dostal, byly obě, matka i sestra, mrtvý. Neměl bych lidského srdce, kdyby tyto hlasy z hrobu nebyly mnou pochňuly. Plakal jsem a — uvěřil.“

Modlitba jest nejpřísnější a nejpůsobivější prostředek vychovávací. „Když Pán nestaví domu, pracují stavitele nadarmo.“ (Ž. 126, 1.) „Začkoli budete prositi v modlitbě, všecko obdržíte.“ (Mt 21, 22.) Sv. Augustin nazývá modlitbu klíčem k pokladně milosti Boží.

Matko, zehnej!

O Kristu Pánu, mistru výchovy, vypravují evangelisté, že zehnal maličkým. A považoval to za tak důležité, že toho nezanechal, ani když byl denní prací unaven. Moc zehnatí má každý z nás. Zehnáme znamením sv. kříže, jímž byla zlomena moc pekla. Básník Klement Brentano vypravuje: „Bloudil jsem bez víry. Ležel jsem v noci a přemýšlel, trápen jsa duševními mukami, není-li skutečně nic v mé dosavadním putování, odkud bych se mohl dovolati pomoci. Jednou mi napadlo:

když jsem jako malé dítko někdy se probudil, viděl jsem, jak se matka modlí nad mým ložem „Zdrávas“ a k mému anděli strážci a jak mi dělá na čele kříž. Na tuto vzpomínku jsem navázal a hledal modlitby svého děství; toť jediná nitka, která mě zachránila; nic jiného nepomohlo.“

Matko, žehnej dítkám ráno a večer, když odcházejí z domu, ale i když jsou v cizině daleko od tebe; požehnání tvé najde k nim cestu i přes hory a doly!

Miluj Boha více než své děti!

Sv. Řehoř Nazianský vypravuje o své matce Nonné a svém otci Řehoři st.: „Oba milovali děti své i Krista, ale více Krista než děti.“ A proto z dětí vychovali světce.

Sv. Blanka říkávala svému synu Ludvíkovi: „Pamatuj, synu můj, že není většího neštěstí na světě než těžký hřich. Miluji tě, ale raději bych tě viděla mrtvého na márách než se dověděla, že jsi spáchal smrtelný hřich.“

Slepá láska.

„Poznej sebe sama!“ stálo na chrámu delfském. „Poznej dítko své!“ jest předpokladem dobré výchovy. Tomuto přiznání překáživá slepá láska. Mnohá matka je přímo zamilována do svého dítka. Vidí na něm všechno dobré, jeho chybám se jen

usmívá aneb je omlouvá. Na konec však bude matka plakati a dítko matku proklínati.

Slepá je láska rodičů, když se mylí v cíli výchovy. „Chei, aby dítko potkalo štěstí.“ Ale jaké štěstí? Jenom pozemské? To je málo. To nenaplní srdce lidské. Skoro vždycky potrestá Bůh takovou slepotu neúspěchem. Bůh chce, aby rodičové ve své výchově pracovali jen k jednomu cíli: k věčné blaženosti dítěte.

Důvěra.

„Ty jsi kus ničemý! Z tebe nikdy nic nebude. Tolik tě napomínám a všecko marné! Ty už nebudeš lepší.“ Myslite, že takovými řečmi povzbudí se dítko k dobrému? Lépe by učinila matka, kdyby dítku řekla: „Vždyť ty nejsi tak špatný! V tobě jest ještě dobré jádro, ale přenáhlil a zapomněl ses, že nyní ani nevíš, jak se to mohlo státi. Pravda, že už to nenděláš?“

Mějme důvěru k dítku a dbejme, aby dítko neztratilo důvěry k nám, proto mluvme pravdu, budeme spravedliví a laskaví k dítčímu!

Radost.

Radost je teplým slunecčkem pro dítko. Jako teplý dech jarního slunka budí rostlinku k životu a dává jí nový vyrůst, tak působí radost na srdce dětské: budí v něm nové síly, takže přemáhá hravě

všechny překážky na cestě duševního pokroku a vči těžké a nesnadné dělá lehkými.

Spí to dítě?

Sociální pracovník Bromme vypravuje ze svého dětství, jak jednoho večera se jeho otec před několika známými vychloubal svými špatnými kousky z mládí. Otec se domníval, že chlapec spí; on však jenom dělal, jako by spal; ve skutečnosti hltal každé otcovo slovo. Do té doby cítil a miloval otce, od oné chvíle bylo po veškeré úctě a lásce; již v něm neviděl otce, nýbrž smyslného požitkaře.

Bratři, bděte . . . !

Rodičové, dávejte pozor, co konáte a mluvíte před svými dětmi! Člověk často nechápe, když slyší, jak lehkovážně mnohé matky mluví a se chovají před dětmi a tak ubíjejí v jejich srdečích nejlepší ochranu etnosti: svatý stud. Namlouvají si, že děti jich neslyší a nepozorují, nebo že tomu nerozumí. Nebuďte vražedníky nevinnosti svých dítěk!

Bděte nad tím, s kým se děti stýkají! Zvláště pozor na služebné! Jest pravda, že je mnoho služebných hodných a vzorných. Jsou však, bohužel i jiné, které mluví před dětmi řeči neslušné, navádějí je ke lzi a krádeži a přímo k nečistotě.

Dávejte pozor na svůj vlastní dům! Nechrpte obrazů, které vzbuzují smyslnost. Nechcete-li dětem příležitost, aby mlsaly a kradly, nenechávejte bezstarostně peníze leckde ležet. Již nejedno dítko se naučilo tak krásti a utráceti.

Dávejte pozor na to, co dítky čtou! Klement Brentano píše své netří, aby všecko odstranila neb pečlivě uschovala, co by mohlo škodit duši dítče. Potom pokračuje: „Vím z vlastní zkušenosti, jak takové knihy mohou být nebezpečny. Matka, která se modlí „Neuvod nás v pokusu“, musí také odstranit všecko, co by mohlo dítko přiváděti do pokusu... Když mi bylo deset let, bydlel jsem u velice zbožného kněze, bývalého jesuity; v jeho knihovně jsem četl „Osvobozený Jeruzalem“ od Torquata Tassa k veliké škodě své duše.“

Rodičové, mějte důvěru k dětem, ale nebudte přeliš důvěřiví! Nebudte sice slídiči a vyzvědači, ale také nemyslete: „Není možno, aby mé dítko bylo schopno něčeho špatného.“

„Pověz mi, co čteš,

a já ti povím, jaký jsi,“ praví přísloví. Povinnosti rodičů jest nejen bdít nad dětmi, aby nečetly, co jim škodí na duši, nýbrž i postarat se o dobrou četbu.

Kniha je důležitým prostředkem výchovným. A jaké knihy dáti dětem do rukou? Myslím takové,

které je povzbuzují k dobrému. Takové knihy pro mládež musí mluvit o vytrvalých lidech silné vůle, o šlechetných lidech, kteří touží po dobrém, kteří bojují a vítězí nad nízkými vásněmi a kteří nás učí, jak nezkrocené náruživosti ničí šestí vlastní i cizí.

Jak krásné a užitečné by bylo, kdyby zvlášť za dlouhých zimních večerů sešla se rodina a společně četla na př. životy svatých, Písma sv., zvláště evangelia, dobrou vzdělávací knihu, dobrý časopis, katol. noviny a podobné.

„Největší nepřítelkyní katolické církve jest nevzdělanost katolíků,“ řekl sv. Otec Pius X. Zkušnost to potvrzuje. Proč odpadává tolik lidí od víry? Neznají pravd svého náboženství a proto věří každému táborkovému řečníku a každému článku novinářskému. Proč je tolik vlažných katolíků? Protože neznají Boha. Jak mohou milovati, čeho neznají? Proč tak mnozí katolíci занedbávají mše sv. a sv. svátostí? Protože nevnikli do krásy mše sv. a jejich obřadů a nepoznali mravní hodnoty sv. svátostí. Proto: Více vzdělání náboženského i pro mládež!

Matka učitelkou.

„Já učitelkou?“ namítne snad některá matka, „nač má dítko ve škole katechetu? Já se mu do toho michati nebudu.“ Nuže poslyš. Katecheta málo zmůže bez spolupráce v rodině. A tato spolupráce se jeví tím, že rodičové dbají o to, aby jejich dítko

mělo katechismus, biblické dějiny, aby je uchovalo čisté a z nich se učilo. Dále třeba dáti dětem čas, aby se mohly učit, třeba je pobádati k učení, ukázati zájem, přesvědčiti se a zkoušeti dítky. Jak by tím usnadnili práci knězovu ve škole! Nehyl by pak otec učitelem, matka učitelkou?

Dvě hodiny náboženství v týdnu, to je příliš málo. Považme dále, že ve škole má katecheta 40 i více žáků před sebou. Není možno vždy mít ohled na každé dítě. Méně nadané často nechápe, nepozornému a těkavému mnoho unikne. Tato mezera se má vyplnit doma.

Důležitější než učiti se katechismus jest, žítí podle katechismu. Toto praktické cvičení je hlavní prací rodičů. Rodiče znají každodenní poklesky dítěte, znají jeho náklonnosti, jeho dobré a zlé vlastnosti; dobré mají v něm utvrzovati, proti zlým pomáhati bojovati. Dítko je těkavé a brzo zapomene na svá předsevzetí. Tu nechť mu rodiče pomohou, vždy znova je povzbudí a napomenou: „Už jsi zapomněl, co vám pan katecheta ve škole řekl?“

Třetí hodinou náboženství

je nedělní kázání. Zeptejte se vždy, když dítky přijdu z kostela, jaké bylo kázání, čemu z něho se naučily, jaká předsevzetí udělaly. To jim bude pobídou, aby lépe dávaly pozor na slovo Boží i na sebe. — Jak vhodná tu příležitost, dáti dětem různé rady a pokyny, napomenutí a vysvětlení!

Celé rodině to přinese užitek a dá domácím rozhovorům, které jsou často tak povrchní, jiný směr, hlubší a cennější obsah. Když k tomu připojíte vzpomínky a zkušenosti svého vlastního života, upcyníte tím v srdci dítěte svaté pravdy, jež mu budou kdysi v životě oporou a útěchou.

Čtyři pravdy

náboženské musí matka zvlášť hluboce vštípiti do duše dítěte.

1. „Bůh, můj stvořitel, můj soudce, je všude přítomen! Všudy přítomen svou vševedoucností: všecko vidí, slyší, ví i nejtajnější myšlenky mého srdce. Oči Páně tisíckrát jsou jasnější nežli slunce, na všecky cesty lidské patří i vidí do hlubin lidského srdce.“ (Sir. 23, 28.) Je-li dítko zeela proniknuto touto pravdou, jiště se bude varovati všeho, čím by Boha urazilo. Sv. Pafnutius, poustevník, řekl s výrazem hlubokého přesvědčení hříšnici: „Jak můžeš před očima vševedoucího a všudypřítomného Boha žít životem tak hříšným?“ Toto slovo udělalo z hříšnice světicu. Bůh je všudy přítomen svou vševedoucností, jak to krásně líčí prorok: „Kam půjdu před duchem tvým a kam uteku před tváří tvou? Kdybych na nebe vstoupil, tam jsi ty, jestli do pekel sestoupím, přítomen jsi. Vezmu-li křídla zory a spustím se v dálných končinách moře, i tam bude ruká tvá mně v párách a pravice tvá uchopí mne. Řeknu-li: „Tma

mě přikryje jistě, budiž nocí vůkol mne světlo,“ ani tma ti nebude tmavá, a noc jako den ti bude světlá.“ (Ž. 138, 7—12.) A sv. Pavel dí: „Bůh není daleko od jednoho každého z nás, neboť v něm žijeme, pohybujeme se a jsme.“ (Sk. ap. 17, 27, 28.) Dítko, posílené touto myšlenkou, najde útěchy ve všech útrapách životních; řekne s Davidem: „Pán je můj pastýř, netrpím nedostatku... i když musím projítí údolím smrti, nebojím se zlého.“ (Ž. 22, 4.) Mocná císařovna Eudoxia hrozila sv. Janu Zlatoustému, neohroženě hlásajícímu pravdu Boží, vyhnanstvím. Obdržela mužnou odpověď: „Cheeš mě zastrašiti, císařovno? Neviš, že Bůh je všudypřítomen a jeho nekonečnost naplňuje nebe i zemi? Můžeš mě poslati kamkoliv, jsem jist, že všude najdu Boha svého.“

2. Největší dobro na světě je milost posvěcující. Touto milostí máme život nadpřirozený, božský, jsme dítkami Božími, jsme prozářeni božskou svatostí a spravedlností. Proto nic není důležitějšího, než zachovati si tuto milost. Není třeba, abychom byli bohatí, učení, uctívání, zdraví. Ale jediného jest potřebí: abychom byli v milosti Boží. „Co prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši však škodu trpěl.“ (Mat. 16, 26.)

Francouzský generál, který zvítězil na mnohých bojištích a dobyl si veliké slávy, dal napsati na svůj náhrobní kámen: „Zde leží muž bláhový, který odešel ze života a nevěděl, nač žil.“ V okamžiku smrti poznal nicotnost světské slávy.

3. Smrtelný hřích je největší neštěstí. Hřich je urážkou Boží, je vztahem nejvyššímu Králi a Pánu, hanebným nevděkem vůči našemu nejlaskavějšímu Otci, nevčerností ke Kristu, našemu Spasiteli. — Ukažte dítěti jasně, kdy se dopouští smrtelného hřachu, nezvěličujte malých poklesků a nestraňte stále pecklem! Tím byste v něm vzbudili bludné svědomí. Činy ze strachu konané nemají veliké mravní ceny.

4. Lítost z lásky k Bohu nás očistí i od smrtelného hřachu a vrátí nám milost posvěcující. V tom okamžiku, když litujeme z dokonalé lásky k Bohu svých hřichů, Bůh nám odpouští hřichy; avšak máme ještě povinnost, co nejspiše se z těchto hřichů vyzpovidati.

Tyto čtyři pravdy jsou základními kameny mravního života.

Tresty.

Mají rodiče své děti bítí či nikoliv? Kdysi učili vychovatelé, že dítko musí dostat co nejvíce bítí. Po nich přišli jiní a tvrdili, že bítí je zločinem na dítěti. — Kdo má pravdu? Myslím, že onen šlechetný vychovatel, jenž řekl: „Když matka dítko bije, patří z deseti ran devět jí.“ Ano, kdyby rodiče dítko od malička řádně vychovávali, nebylo by bítí vůbec třeba. Bitím nevychováváme; to je pouhá dresura. Ovšem, dokud je dítko malé, je někdy třeba, aby bolesti bylo donuceno poslechnouti, řádně a slušně se chovati.

Čím více se vyvíjí rozum, tím méně jsou na místě tělesné tresty. Jenom tehdy má poslušnost dítka mravní cenu, když se naučilo poslouchati radostně a ochotně.

Biješ-li dospívajícího syna, vyháníš z jeho duše úctu před sebou samým a děláš ho buď otrokem nebo revolucionářem.

Když musíš trestati, trestej mírně a vhodně. Mnohá matka nikdy netrestá a nekárá dítko, když jiným udělalo škodu nebo k nim bylo zlomyslné, ale běda, když doma rozbilo sklenici nebo talíř, byť jen z neopatrnosti! — Dítko stihne krutý trest.

Netrestej často! Tím otupíš u dítka jeho útlocit, který jest velikou pomůckou při výchově.

Netrestej v hněvu! Získáš na úctě u dítěte, když mu řekneš: „Teď tě trestati nebudu, až se uklidním. Tak jsi mi mě rozhněval.“

Nejlepší trest je: dosti učinění. Poškodiloli dítko něco, nechť škodu napraví neb nahradí svou prací nebo svými úsporami.

Chváliti?

Máme vůbec chváliti? Někteří vychovatelé mají za to, že by si zadali, kdyby nebyli stále přísní, a proto pořád kárají a napomínají. Leč slyšme, co praví sv. František Saleský: „Jednou kapkou medu více much nachytáme než celým sudem octa.“ Zvláště na děti úzkostlivé a ostýchavé působí takové slovo jako vlahý déšť po dlouhém suchu. Jest jim vzpruhou k další radostné práci.

Co máme chváliti? Nikdy nechvalme, co není zásluhou dítěte! Takovou chválou bychom dítě jenom vychovávali k pýše a marnivosti. Zvláště tečičky a babičky upadají často do této chyby: „Hle, hle, jaké ty máš krásné šaty! Jak moudře už to dítě mluví! A ty kaštanové vlasy a ty modré oči! atd. atd.“ Ani nechvalme na př. nadané děti za to, že něco ve škole umějí. Chvalme jen to, čeho se dítko dopracovalo zvláštní námahou, svou vlastní vůlí. Krátkým slovem více dosáhneme než dlouhým mluvením. „Tos mi udělal radost!“ „To mě těší!“ „Tak je to správné!“ „Vidiš, jak to jde!“ — Čím více sebevědomí pozorujeme na dítěti, tím více také šetřme chválou!

Co za to dostanu?

Jak opatrní musíme být, když děti odměňujeme, dokazuje tento případ: Tatínek chtěl naučiti Pepíka šetrnosti, a proto mu koupil střádanku, aby si do ní ukládal peníze. Aby též ve střádance něco bylo, dal Pepíkovi za každou službičku korunu. Když přinesl tatínkovi papuče, dostal korunu. Když mu zašel pro tabák, korunu. Brzy se tázal Pepík každého, kdo od něho něco chtěl: „A co za to dostanu?“ Dnes je Pepík člověkem ubohým, protože mu schází největší poklad: láska. Jak chudíčká jest jeho duše, třebaže již mnoho tisíc nastrádal.

Sv. zpověď

nás očisťuje od hřichů. Když dítko přišlo k užívání rozumu a rozeznává dobré a zlé, má právo na svátost pokání. A rodičové nemají práva, dítko od zpovědi vzdalovati. Proto chybují velice, mluvili o zpovědi tak, že tím trpí její svatost. Nemají hrozit zpovědi („tam dostaneš co pro to, tam ti velebný pán nkáž!“ a pod.).

Jak se zpovídalo protestantské dítko: Katolická dívka vstoupila v Basileji u protestantské paní do služby. Jediný desítiletý synáček spřátelil se brzo se služkou a často jí prosil, aby mu něco vypravovala o svém náboženství. Děvče tak činilo rádo; zvláště o zpověď jevil hoch veliký zájem. Avšak jednoho dne řekla paní: „Nechci, abyste vštěpovala našemu chlapci své katolické názory. To není pro něho.“ Děvče poslechlo. — Zanedlouho zpozorovala služka, že v její pokladně pro kuchyně schází něco peněz. Zmínila se o tom své paní. Tato se durdíla: „Do kuchyně přece nikdo nechodí. To jste se jistě zmýlila.“

Jednoho dne přišla služka do světničky hochovy a nalezla tam lístek. Na něm bylo napsáno: „Moje hřichy: Ukradl jsem mnohokrát naši Marii peníze v kuchyni. Také mamince . . .“

Nemálo se tomu podivila, vzala lístek a odeszala jej paní. Když chlapec přišel ze školy, byl přísný výslech. Chlapec s pláčem se přiznal a dostal trest: nahraditi peníze a prositi za odpusťení. Když se

tak stalo, dodal: „Viš, Marie, velice toho lituji, ale přece jsem tomu rád, že je to venku. Kdoví, co by se bylo se mnou stalo.“ — Od onoho dne paní již nechránila služec, aby mluvila před hochem o katolické víře.

Chléb andělský.

Sv. Filip Nerejský řekl, když mu bylo 70 let: „Časté sv. přijímání, spojené s úctou k Panně Marii, je nejenom nejlepší, nýbrž jediný prostředek, zahovati v mladém člověku čistotu mravů, anebo, když už padl, zase ho napraviti a jeho slabost vy léčiti.“

Protestant tázal se Dona Boska, jenž tolik zka žených mladíků přivedl na pravou cestu: „Kterých prostředků užíváte, abyste zkrotil tyto chlapce?“ Don Bosko odvětil: „Prostředu, kterého vy nemáte, svatého přijímání.“ — „Nedalo by se použítí jiného prostředku?“ — „Ano, biče, ale toho my neužíváme.“

Církev sv. si přeje, aby věřící často, ba denně chodívali k sv. přijímání, a stanovila, že může každý věřící bez rozdílu stavu přistoupiti ke stolu Páně, když je ve stavu milosti a má dobrý, zbožný úmysl. Sv. Otec Pius X. výslovně si přeje, aby se u dítěk nečekalo se sv. přijímáním, až se v jejich srdečech zakoření hřích, nýbrž časným sv. přijímáním má dítko být připraveno a vyzbrojeno k boji proti hříchu. Viz Životem č. 366.

Nechte malíčkých přijiti ke mně!

Co dítko v prvních letech slyší a vidí, je pro další jeho život nejdůležitější. První poučná slova matky hlouběji vnikají a účinněji působí než všecko jiné, co přijde později. I když dítko ještě neumí se modlit, ale vidí, s jakou zbožností a vroucenosti se rodiče modlí, kladě se tím do jeho srdce základ budoucí zbožnosti.

„Ono jest ještě malé.“ Touto výmluvou zakrývají nerozumní rodičové chyby a nedostatky své výchovy. „Jest ještě malé a nerozumí, co mluvíme,“ a potom mluví slova, která jako jarní mráz padají do dětské duše. „Jest ještě malé a nevidí, co děláme,“ říkají rodičové, a tak ničí ve vnímavé duši nejbezpečnější hráz proti nevázanosti a smyslnosti: stydlivost, a zasívají do srdce símě zlé, které, když vzejde, ještě po dlouhých letech působí mu velká pokušení a prudké boje.

Jest ještě malé a neví, co činí, opakují rodičové a přehlížejí jeho chyby a klidně nechávají v něm klíčiti koukol špatných návyků. Komu přičtu vinu, když později budou naříkat: „Odkud má naše dítko tyto zlozvyky? Od nás přece ne!“

Škola a rodiče.

Nemluvime o tom, že katolíci mají povinnost, všemi oprávněnými prostředky pracovati k tomu,

aby pro katolické děti byly katolické školy s katolickými učiteli. Od tohoto cíle nesmíme nikdy upustit. — Ale jak se mají rodiče chovati ke škole, jaká je dnes? Když učitelé překročují svou pravomoc a urážejí city katolických dětí a rodičů? Máme bojovat bez ohledu na osoby a na slušnost? Z toho by měly největší škodu děti samy. Stůj tu několik pravidel:

1. Podpornj školu, kde a jak jen můžeš ve vyučování a vychovávání dětí! Určuj dětem čas k učení! Dbej pořádku a čistoty knih a sešitů!

2. Nenadávej nikdy, zvláště ne před dětmi, na učitele nebo na školu!

3. Ukaž zájem o školu, zeptej se občas, jak dítko se učí a zdali poslouchá!

4. Když učitel uráží náboženské cítění dítěte, co potom?

Předně se přesvědč, zdali to je skutečně pravda! Dítko často nesprávně pojímá nebo přepíná. Když jsi se přesvědčil, že tvrzení dítěte zakládá se na pravdě, řekni mu asi toto: „Možná, že pan učitel nechodil do katolické školy a neučil se katolickému náboženství, a proto tak mluvil. Musíš nyní tím více za něho se modlit, aby ho Duch sv. osvítil.“ — Na učitele se obraťte přímo, poproste zdvořile o vysvětlení a řekněte, že doufáte, že nebude vědomě urážeti náboženského přesvědčení vašich dětík. Nemůžete-li se dohodnouti, obraťte se na vyšší instanci.

Povolání.

Každý člověk má své povolání. Každému určila Prozřetelnost Boží působiště, které se pro něho nejlépe hodí. Nikdo nemá práva lenošiti. „Člověk je stvořen k práci jako pták k letu.“ (Job. 5, 7.) Každá práce, jak tělesná tak i duševní, jest Bohu milá. Avšak není to jedno, jakou práci člověk vykonává. Bůh volá každého k určitému stavu. Ale toto volání není pro všechny stejně zřejmé a jasné; cesty, jimiž vede jednotlivce k cíli, jsou různé. Bůh dává svou vůli navevo obyčejně náklonnostmi a tělesnými i duševními schopnostmi. Jest povinností člověka, poslechnouti volání Božího, jakmile je poznal. — „Každý obecuj tak, jak ho Bůh povolal.“ praví sv. Pavel. (1. Kor. 7, 20, Ef. 4.)

Na správné volbě stavu závisí často časné i věčné blaho člověka. Rostlině se daří jen tehdy dobré, když je zasadena v zemi jí přiměřené. Tak jest i člověk šťasten jen v tom stavu, ke kterému ho Bůh povolal.

Aby dorůstající dítko poznalo své povolání, potřebuje mnoho modlitby, aby je Bůh osvítil a nedalo se zlákat a oklamati zevnějším leskem. Protože jest ještě nezkušené, potřebuje dobrých rádců, kteří znají poměry a dovedou nestranně vše uvážiti a rozhodnouti. Takovými rádci mají býti na prvním místě rodiče. Jest to jejich povinnost. Smějí jenom raditi, ale nikdy poroučeti a dítko nutiti k stavu, ke kterému není povoláno. Těžce by se provinili rodiče, kdyby dítko nutili ke stavu kněž-

skému nebo řeholnímu, rovněž kdyby je od tohoto stavu násilně odvraceli. Rovněž nesmějí rodiče nutit dítko do stavu manželského neb do manželství s určitou osobou. Když v té věci chtějí raditi, mají mítí na zřeteli, zda se k sobě hodí podle povahy, vzdělání a náboženství a pod. Ale nikdy nesmí rozhadovati bohatství, tituly, tělesná krása, marnivost.

Na studie mají se posílati jen žáci nadaní. Ovšem v mladých letech je těžko posouditi, má-li dítě skutčně nadání nebo ne. Nerozumně jednají rodičové, kteří nutí na studie dítka, jevíci daleko větší zájem pro praktické povolání. — Chlapec ať se důkladně vyučí nějakému řemeslu. Tím zajistí si jakousi samostatnost v hospodářských nesnázích. Děvčata ať si především osvojí vědomosti a zručnosti potřebné k vedení domácnosti.

Známosti.

Nebezpečné jsou známosti, když vznikají příliš záhy. Kolik mladých lidí již zničilo štěstí svého života předčasnými známostmi! Kolik neštěstí bylo už jimi způsobeno. Největší vinu na tom mají rodičové.

Rodičové musí dbátí toho, aby mladí lidé nezačínali známosti s osobami, s kterými není možný sňatek katolický: s přibuznými, jinověrci, odpadlíky, rozlučenými. Nebezpečná jest známost s opil-

cem, s karbaníkem a s člověkem nemravným. Když už milostný poměr začal, žádná moc na světě mladé lidi nerozvede. Jsouce zaslepenci vášní smyslnou, neupustí od sebe, ani kdyby anděl s nebe sestoupil a kdyby propast peckelná se otevřela, aby je pohltila.

Proto, rodičové, buděte na stráži!

Začal-li syn nebo dcera známost v přiměřeném věku a není námitek proti sňatku, mají rodičové povinnost přísného dozoru. Ženich a nevěsta nesmějí být sami. Výjimky nejsou nikdy přípustny. Kolik dcer již potom vytýkalo své matece: „Že jste vy nebyla mou dřejší než já!“

Jak málo dbalé bývají v této věci matky! Nechávají snoubence o samotě, jdou spat a mladí lidé se ještě baví. Dovolují, aby dcera pozdě večer doprovázela ženicha domů. Pouští je spolu na koncerty, na divadla a na jiné zábavy, z nichž se vracejí pozdě v noci domů.

Rodičové takto jednající zatěžují své svědomí. Zavínuji smrtelné hříchy svých ditek a podkopávají i časné jejich blaho.

Mladý pařížský lékař byl zasnouben s deerou ze zhožné rodiny. Asi deset dní před svatbou přišel k matece nevěstině a prosil, zdali by nemohl několik slov promluviti se svou nevěstou mezi čtyřma očima. „Odpusťte, to není možno,“ odvětila matka. „Ale já bych s ní chtěl mluviti o velice důležité věci,“ naléhal mladý muž. „Zavolám ji a vy jí to můžete říci v mé přítomnosti; má dcera ještě nikdy

sama nemluvila s mužem.“ „Ale vždyť brzo budeme mítí svatbu!“ „Potom již za ni nebudu odpovědno, ale do té doby musím plnit povinnost křesťanské matky.“ „Tedy jsem nucen prozraditi vám svůj úmysl: chtěl jsem vybídnouti svou nevěstu, abychom šli společně k sv. zpovědi a k sv. přijímání a tak se učinili hodnými požehnání manželského.“ Se slzami v očích odvětila matka: „Všichni půjdeme s vámi k sv. přijímání.“

Moje maminka nejednou mi vypravovala s ponutím, jak cestou na trh do města svezl ji na voze známý hospodář spolu s mladou učitelkou. Dívka nehovořila mnoho a maminka si všimla, že se modlí růženec. Když slečna domodlila, maminka se jí ptá (a já vidím v duchu tu účast srdečnou v maminčině pohledu): „Povězte mi, slče, zač se tak vrouceně modlite?“ Děvčátko překvapeně pohlédlo zas do očí mladé tehdy ženě a s důvěrou, jaká instinktivně vzniká mezi opravdu křesťanskými ženami, řeklo prostě: „Za hodného muže.“ To bylo v době, kdy se ještě učitelky nevdávaly. A tato učitelka vzala si učitele, založili rodinu z nejlepších, ne-li nejlepší v městě, úctyhodnou a šťastnou křesťanskou rodinu. Byli to moji učitelé, kterých si nesmírně vážím.

Výchova k čistotě.

Alban Stolz vypravuje tuto zajímavou historku ze života zvířat: V lese našel kdosi liščí doupě. Byla v něm dvě mláďata, která vzal domů a dal je

k mladým koťatům, jež pečlivě ošetřovala stará kočka. Tato ani nezpozorovala, že jí tato zvířátka nenáležejí a mladé liščíky nepoznaly, že kočka není liškou. Koťata i lišky byly od staré kočky stejně živeny a vychovávány. Po několika týdnech dostaly mladé lišky po prvé trochu masa. Na jednou se zdálo, jako by se celá jejich přirozenost změnila. Kdožto dosud svorně žily a hrály si se svými nevlastními sourozenci-kočičkami, nyní se vrhly na jedno kotě po druhém a sežraly je. Když byly s nimi hotovy, obořily se i na svou dosavadní životelku, starou kočku. Tato uprchla na vyvýšené místo ve světnici a odtud shlízejíc na své nezdařené vychovance, spustila žalostný nářek, jak jen kočka dovede.

Stolz pojmenovává k této příhodě: Je-li hoch nebo dívka křesťansky vychovávána, dospívají klidně, nejsouce příliš zmítání nečistými myšlenkami a žádostmi. Jakmile však ve špatné společnosti něco špatného uvidí, nebo uslyší, nebo dají se svěsti k hříchu proti 6. přikázání — probudí se náhle v nich prudký tělesný chtíč a oddají-li se mu třeba jen jednou, změní se celá jejich povaha. Ohyzdná žádost v nich hoří a zaslepuje jejich oči pro vše opravdu krásné a dobré. Zmocňuje se jich nejhorší sobectví a jsou schopni zraditi všechny své dřívější ideály. Jak probuzená vášně dovede změnit mladého člověka, dosvědčuje nejeden příklad.

Pro mládež jest čistota jednou z nejdůležitějších ctností. Otázka, jak mládeži zachovati čistotu, je

tak naléhavá, že jsme jí věnovali zvláštní číslo naší sbírky (čís. 14. „V bouřích mládí“). Zde jen několik pravidel pro vychovatele, zvláště pro matky:

1. Ovládej sebe sama!

Není třeba, abych měl učenou přednášku o eugenice, stačí upozornit na denní zkušenosť: Otec zloděj. Matka zlodějka. Úřady vezmou dítě rodičům a dají je do dobré rodiny, kde nevidí žádného špatného příkladu, neslyší špatného slova; avšak v prvním měsíci, když dítko začalo chodit do školy, pan učitel musel je potrestati pro krádež. Lid říká: „Má to od rodičů.“ — Otec opilec. — Syn šestnáctiletý už chodí po hospodách. „Má to po otci.“ — Jinoch, nemanželské dítě, bojuje s nadlidskou námahou proti své smyslnosti; avšak padá a padá znova. Kdo je vinen? — Naopak: Svatí rodiče mají zpravidla svaté děti. Jaká to vzpruha k ctnostnému životu, zvláště pro mladé lidi: Co dnes dobrého učiním, bude požehnáním pro celou budoucí generaci.

2. Pamatuj, že tělo dítěte jest chrámem Ducha sv. a proto varuj se všho, co by mohlo porušiti stydlivost!

3. Nelze nikdy dítěti! Když dítě upřímně se táže, ještě není zkaženo, a proto jest chybou, za to je kárati nebo trestati. Zachovej si důvěru dítěte!

4. Cvič dítě od malíčka v sebezapírání, občestnosti a pracovitosti!

5. Všimej si, s kým dítě chodí a co čte. Varuj je, aby se nikdy nedalo zlákat cizími lidmi!

6. Dej mu dobré knihy na čtení!

Znáte slovo papeže Pia X.: „Největší nepřítel kyní katolické Církve je nezdělanost katolísků.“ Tohoto nepřitele potíráme denní četbou. Na prvním místě životy svatých. Je nazval sv. František Saleský „živým katechismem!“ Vzdělávají rozum, ale zároveň i srdece a vůli.

7. Připomínej dítěti všudypřítomnost Boží.

8. Vštěpuj do jeho srdece hlubokou úctu a důvěru k Panně Marii. Nauč je modlitbě k andělu strážci!

9. Povzbuzuj dítě k časté a upřímné sv. zpovědi a k častému sv. přijímání.

10. Nabádej dítě k apoštolské činnosti!

Sebezápor.

Malé děti ještě nemají rozumu, proto musí rozum rodičů tento nedostatek nahrazovati, také co se týká mírnosti v jídle a v pití. Proto první zpravidla zní: Cvičte děti v mírnosti a v sebezáporu.

„To nemusí jazyk mít!“ „Dej větší kousek koláče sestřičce!“ „Kdo má silnou vůli, nepoddá se žádostivosti.“

Církve, naše vychovatelka, nám říká: Bud někdy zdrželivý! Tím by u většiny lidí nic nepořídila. Proto stanovila několik významnějších dnů v roce jako dny pokání a poroučí: „V tyto dny se budeš postiti!“ Tím, že poslouchá přikázání církevních, cvičí člověk svou vůli. Při obědě nevrhne se

jako divá zvěř na jídlo, nýbrž pohožně se pomodlí. To uznávají i nekatolíci za vhodný prostředek sebe-ovládání.

Spořivost.

Bůh vložil člověku do srdce pud, aby nespotřeboval všechno, co má, nýbrž si něco ušetřil pro pozdější doby, pro stáří a nouzi. Tento pud nalézáme i u nerozumných tvorů: Veverka a sysel střádají v létě a na podzim, aby měli na zimu dostatek zásob. Nevědí, proč, ale dělají to, poněvadž pud je k tomu nutí.

Je pud k spořivosti dobrý? Jsou dva jinoši. První má smysl pro spořivost. Naučil se již řemeslu, ale tolik ještě neumí, aby se již mohl stát samostatným. „Počkej,“ pomyslí si, „z těch 25 korun, jež vydělám, odložím každý den pět, za rok to dělá 1500 korun. Starý kabát mi ještě stačí, místo lakýrek si koupím raději pořádné boty, v neděli půjdu do přírody místo do hospody. Tak si za dva roky našetřím tolik peněz, že se mohu ve svém oboru ještě něčemu přiučit, aby později ze mne něco bylo. Ano, tak to udělám!“

Druhý jinoch chodí jako švihák, je oblečen podle nejnovější módy, vykoná denně dvacet cigaret, v devatenáctém roce již má známost, vodí svou milou na každou zábavu a kupuje jí mlsky všeho druhu. Brzo se ožení, nábytek a jiné včici koupí si na splátky. Dětem nemůže dátí rádného vzdělání,

protože z dluhů nevychází, a s dětmi to jednou tak začne, jak tomu bylo u otce.

Jak vychovávat děti k spořivosti? Především dobrým příkladem. A to již od malíčkostí. — Stařenka přinesla dětem cukrovinky; ony by to nejraději hned snědly, ale matka řekne: „Děti, já vám to uschovám, abyste to měly na celý týden.“

Dobrá matka se stará, aby děti neměly přiležitosti mlsati a krásti: peníze uzavírá, nenechává je sem tam a přesně ví, kolik jich jest. Každému dítčku dá střádanku s klíčem. Pamatuje si, kolik každé dítě v ní má. Větší částky pak vybere a uloží do spořitelny. „Vidíš, to budeš mít na první sv. přijímání; koupíš si šaty a boty za své.“ Tím dodá dítčku chuti, aby spořilo, a vzbudí v něm oprávněnou hrdost. Každé dorůstající dítčko by mělo mít svou spořitelní knížku a samo ji spravovati. To je naplní pocitem radosti a vědomím: „Mám majetek a vydělal jsem si jej sám.“

Ale musí věděti nač spoří. Ne, aby měl co nejvíce peněz, nýbrž, aby tím mohl vykonati něco dobrého a užitečného pro sebe nebo pro jiné.

Dobročinnost.

Heinen vypravuje: „Když mi bylo deset neb jedenáct let, vzala mě jednoho večera matka a zavedla mě až na konec vesnice do chaty jednoho čeledína. Byl nemocen a žena byla nucena živiti sedm dětí. Matka vybalila, co přinesla s sebou; nebylo toho mnoho — vždyť sami jsme byli chu-

dobní, — ale nikdy nezapomenu vděčnosti nemocného muže, když viděl, že jsou ještě srdce, která s ním mají soucit.

Nemyslite, milí rodičové, že moje matka jednala moudře, když mě tehdy vzala s sebou, abych byl svědkem, jak lásku k blížnímu tiše, nenápadně pomáhá? Že mě k tomu měla, abych ze svých hraček něco daroval chudším dětem? Ovšem, bylo mi těžko, rozloučit se s milými hračkami, ale matka mi řekla: „Pravda, milý hochu, měl jsi rád svou hračku, ale radost, že jsi jí potěšil chudé děti, jest ještě větší.“

Ano, tuto radost jsem tehdy pocítil, a ona stačila, aby ve mně zničila zárodek lakoty, který jest v srdeci každého dítěte.

Před nedávnem jsem přinesl dvěma dětem po jablku. Dal jsem obě starším a řekl: „Uvidím jestli už máš taklik sily v sobě, že bys dal větší jablko bratříčkovi.“ Udělal tak dobrovolně a z jeho očí zazářila radost ještě větší, než když uzrel jablka.

Pracovitost.

Často se říká: „Pilné matky, líné dcery.“ Něco pravdy jest na tom. Ale děti nebývají líné proto, že matka je pilná, nýbrž proto, že matka opomíjela v jejich srdeci buditi radost z práce, často jim ani nedávala příležitost k práci.

Deeruška chec maminec nějak pomoci. —

Ovšem, z počátku se staví k tomu trochu nešikovně, a tu se matka nevrle na ni oboří: „Jen toho nechej a jdi, k ničemu se nehodíš!“

Podobně je to s duševní prací. Některé dítka není tak nadané jako druhé. Kdyby je matka někdy povzbudila a potěšila, vidouc u něho dobrou vůli, jistě by pak zdárněji pokračovalo. Ale když stále a stále je zahanbováno a pokořováno, zajde mu chuť ke každé práci a časem se z něho stane lenoch.

Samostatnost.

Cílem naší výchovy musí být vnitřní samostatnost dítěte.

Když člověk sám od sebe se varuje zlého a činí dobré bez přinucení, i když nikdo na něho nedozírá, a když v dobrém setrvá, tehdy je cíle výchovy dosaženo. Zevnější přinucení může být užitečno jen tam, kde není rozumu: u zvířat a u malých dětí. Čím více se vyvíjí rozum, tím více musí dítko konati z vlastní vůle, co poznalo jako dobré. Již u malých dětí začínejme s lehkými cviky samostatnosti, aby se samo oblékalo, modlilo, chodilo nakupovati do obchodu. Čím starší jest dítě, tím více mu dejme příležitosti, aby samostatně pracovalo a rozhodovalo. Neděláme-li to, udržujeme-li jen stálými rozkazy a hrozbami i dorůstající mládež v zevnější poslušnosti, budou jednou, až padou pouta zevnější, poslední věci horší prvních.

Poučení o sv. čistotě najdeš:

Czabová Markéta MUDr.: *Co musí vědět dospívající dívka.*

Baťov-Brno 1945

Gereyová: *Dospívajícím dívkám*

Pelikán Adolf: *Hra o duši*

Dr. A. Pelikán: *Před svatbou.* Ex. dům, Frýdek 1946, 64 str.

Puntigam: *V bouřích mládí, na sv. Hostýně*

Dr. Fr. Tomášek: *Správný mladý muž se divá do života.*

Matice Cyrilomet. Olomouc 1946

Dr. Fr. Tomášek: *Správná dívka se divá do života.* Matice Cyrilomet. Olomouc 1946

Tóth Tiháner: *Čisté dospívání.* Rupp, Praha 1946

Dr. Č. Tomíško: *Čistým mládím k manželství nebo ke kněžství.*

Dr. Č. Tomíško: *Žena a kněz.* Pardubice 1946, str. 48.

V brožurách „Životem“:

č. 91 Pelikán Adolf: *Mezi 17 — 24*

č. 265 Schikora Rudolf: *Nad propastí*

č. 139 Schikora Rudolf: *Dívky pozor!*

č. 176 Vašek Bed., Dr.: *Tělo a mravnost*

V letácích:

I - 43 „*Nikdo vás nesváděj marnými řečmi!*“

I - 39 *Jinochu, tvoje odpovědnost!*

I - 40 *Dívko, čím chceš být?*

V e sbirce »Životem« vyšly brožury:

- č. 7 Očistec
- č. 9 Nač se ještě modlit?
- č. 11 V bouřích mládí
- č. 17 O manželství
- č. 25 Útořiště naše
- č. 26 Jidé i vy...
- č. 27 Ve službách dobrého Pastýře
- č. 29 Lék proti smrti
- č. 30 Nač se zpovídati?
- č. 32 Jak se zpovídati?
- č. 33 Peklo
- č. 38 Mše svatá
- č. 43 Sv. přijímání
- č. 53 Ano, Otče!
- č. 62 Občanské sňatky
- č. 73 Proč?
- č. 75 Svatý Josef
- č. 87 Všecka krásná jsi, o Maria!
- č. 99 Hřich
- č. 107 Krásna duše
- č. 111 Sv. biřmování
- č. 132 Znáš toto Srdeč?
- č. 142 Vít Fontgalland
- č. 190 Jádro katol. náboženství
- č. 239 Generální zpověď
- č. 249 Malíčkosti
- č. 265 Nad propasti
- č. 281 Sv. Vojtěch
- č. 337 Zapovězený strom
- č. 345 Matka bolestná
- č. 346 Z dějin církve katolické
- č. 365 Ty jsi Petr...
- č. 366 Děti ať rostou a sily!
- č. 367 Co se vytýká katol. Církvi
- č. 369 O písnič svatém
- č. 370 Škola a život

Cena výtisku Kčs 3.—